

آثار حقوقی تغییر جنسیت افراد دوجنسی

اسداله امامی^۱

چکیده

تغییر جنسیت یعنی تغییر و تبدیل شدن جنس و خصوصیات زن به جنس مرد یا تغییر جنس مرد به زن به علت دوجنسی بودن بعضی افراد.

امروزه در بسیاری از کشورهای متمدن جهان، به منظور رفع ابهامات و اختلالات جنسی افراد دوجنسی^۲ اقدامات پزشکی، بیولوژی و روان‌پزشکی مؤثر و مفیدی صورت گرفته و همچنان این اقدامات ادامه دارد. در ایران نیز موضوع و مشکلات افراد دوجنسی یا هر مافروdit با دیدگاه جدید علمی مطرح گردیده و امکانات لازم برای رفع مشکلات این‌گونه افراد و تغییر جنسیت از طریق عمل جراحی، با اخذ مجوز از مراجع قضایی (دادگاه خانواده)، فراهم گردیده است.

تغییر جنسیت کم و بیش آثار حقوقی مختلفی در پی خواهد داشت.

در نظام حقوقی ایران، تغییر جنسیت آثار حقوقی فردی و اجتماعی بیشتری به همراه دارد و از جمله این آثار عبارت است از: باطل شدن رابطه زوجیت، سلب حق ولایت پدری که در اثر تغییر جنسیت به زن تبدیل شده نسبت به اولاد صغار و سایر محجورین، سلب حق حضانت اطفال از پدر یا مادری که تغییر جنسیت پیدا کند، تغییر در میزان سهم‌الارث این‌گونه افراد، از ماترک متوفی و امثال آن که این‌گونه آثار حقوقی جنبه شخصی و فردی دارد ولی تغییر جنسیت در حقوق ایران، سبب تغییر حقوق اجتماعی این‌گونه افراد نیز خواهد شد. به طور مثال اگر مردی در اثر عمل جراحی تبدیل به زن شود، ارزش و اعتبار شهادت وی نصف اعتبار شهادت یک مرد خواهد بود و یا چنین فردی صلاحیت قضاوت در مراجع قضایی را از دست می‌دهد و همچنین نمی‌تواند به مقام ریاست جمهوری برسد و یا این‌گونه مقامات از مرد تغییر جنسیت یافته، سلب خواهد شد.

کلیدواژه: افراد دوجنسی، خنثای ظاهر، خنثای مشکل، ممسوح، تغییر جنسیت.

۱. عضو هیأت علمی دانشگاه تهران